

kretnje, prav majhna briga, je li vsebina taka, da bi mu tudi ugajala, kadar sliši le pesem samo. Da, pri narodni pesmi ta slučaj niti ne hodi v poštev! Pesmi, ki se pojo med plesanjem kola, si ljudstvo brez kola kar predstavljati ne more; vse besedilo je nerazločljivo vezano na melodijo in ž njo na plesne kretnje. Saj smo na drugem, omejenem torišču že vsi izkusili, da nam pri raznih pesmih prihaja besedilo gladko v spomin šele, kadar dotično pesem zapojemo, a da obtičimo, kadar bi hoteli tako pesem le deklamovati. Svatovske pesmi brez svetovščine so takisto prazne: pesmi, „kako prihajajo svatje pe nevesto“, razni pozdravi nevesti in ženinu, „prežarske“ pesmi imajo le pomen, če jih pojo pravi svatje in pravi prežarji, in naposled: pivske pesmi, zdravice in tak drobiž — kje naj učinkujejo, kolikor se pri njih more govoriti o učinku, kakor pri kupici! Ni treba vprašati, ali je taka mokra poezija še in že poezija; mi celo ne bomo tega vpraševali, to pa lahko naglašamo ob tej priliki, da nas uči pogled na tisočletno kulturno zgodovino človeštva, da so take pesmi opravljale svojo službo že davno in da jo vestno opravljajo še danes, prijetno službo glasnega razveseljevanja ob tistem dejanju — pitja. Naj se estetik tudi umika taki poeziji, a kot človek ima potrpljenje ž njo, zlasti kadar vidi, da opravljajo take pesmi svojo službo tudi blažilno, in to se godi skoraj brezizjemno. Znanstvenemu nabiralcu narodnih pesmi so taka vprašanja deveta briga; on računa z dejstvi in zbira, kar smatra narod za pesem.

Vse pesmi tega rešitka so torej prigodnice v pravem pomenu in bi prišle do veljave le uprizorjene na svojem istinitem mestu.

Iz vsega tega je pa tudi razvidno, da je pri teh pesmih poglobljena melodija in da je zatorej zelo škoda, da so zbiralci — kako bi drugače moglo biti? — donášali uredniku skoraj brezizjemno le besedilo! Pri plesih pa bi bilo pravzaprav treba še ilustracij; pridejani so sicer opisi plesov, ali iz njih se težko vse posname. Seveda pa moramo biti veseli, da smo sploh dobili še toliko bogatega tekstnega gradiva, kakor ga je tukaj in kakor ga še pride. Že zdaj se naučimo marsikaj novega; kdo bi si bil n. pr. mislil, da poznamo tudi Slovenci svoje „kolo“ in celo v več varijacijah! In koliko je ženitvanskih pesmi za vse postojanke v tem vsaj v prejšnjih časih večdnevnem burnoveseljem korakanju v življenja resnost; da je pivskih pesmi mnogo, to se za narod vinopivcev razume samo ob sebi.

Posebno hvaležen bo g. izdajatelju folklorist za njegov neumorni trud, ki velja vsaki drobtinici in se ne straši tistega plačila, ki stori slehernemu delovanje najprej oskudno: nehvaležnosti.

Dr. Jos. Tomišek.

Slovenska Šolska Matica je za l. 1905. izdala četrto knjig: 1.) Pedagoški Letopis, V. zvezek; 2.) Učne slike k ljudskošolskim berilom II. del, 3. snopič; 3.) Zgodovinska učna snov za ljudske šole; 4.) Nazorni nauk, snov za prvo šolsko leto. — Šolska Matica je za probudo pedagoško-kulturnega zanimanja in napredka storila že jako mnogo. Častno je za nje vodstvo, pa tudi za člane, da uspeva društvo tako ugodno. Uspeh ji zajamčuje, i za nadalje njena notranja sila, na vnanje se ji bo pa delokrog razširil in čitateljstvo, ko se je po novem profesorskem društvu trdneje oklene tudi učiteljstvo naših srednjih šol. Velik pomen zadobi na ta način to književno podjetje v okviru celokupnega slovenskega kulturnega življenja. Poudarjajoč to činjenico, opozarjam danes na dva članka v najnovjšem „Ped. Letopisu“, ki moreta zanimati tudi one kroge, ki, stoje dalje proč od šole. Mislim tu na Brinarjevo razpravo „O slovstvu za mladino“ in pa na Schmoranzorjevo razpravo o „Umetniški vzgoji“. Kakor je ta poslednja tema moderno aktualna, tako je važno, si v vprašanju o mladinski književnosti ustvariti določeno sta-

lišče in s tem odrediti smer. Načelna važnost gre pri tem slavljencu teh dni, Jos. Stritarju, ki je bil tudi na tem polju reformator ter je bistveno predrugačil nazore, ki so bili podedovani iz Slomškove dobe. „Zgodba bodi povsem sama v sebi resnična, resnična v estetičnem zmislu, to je taka, da bi se bila res lahko godila tako, kakor jo pripovedujem . . . Sosebno je paziti na otroke, da ne bodo same puhle abstrakcije, kakršnih ravno potrebuje pisatelj . . . Ne slepimo se, ne zahtevajmo od nam izročene mladine neke idealnosti, katera je bila nam tuja, da naj veseli njo, kar je bilo nam dolgočasno.“ Brinarjev članek končuje z besedami: „Da bi nam kmalu vstalo več takih mladinoľjubov, kakor je Stritar!“

Dr. Fr. Ilešič.

Kritike in prevodi za poskušnjo. Spisal dr. Karel Glaser, vodja zasebnega gimn. zavoda. Samozaložba. Tisk K. Graffaja v Ogrskem Brodu. Knjižica obsega razpravo o Funtkovem prevodu „Kralja Leara“ in o Cankarjevem prevodu „Romea in Julije“ ter prinaša izdajateljev nemški prevod po ene Levstikove, Cimpermanove, Aškerčeve, Medvedove, Pagliaruzzijeve, Sardenkove, Cankarjeve in Zupančičeve pesmi. Iz epiloga posnemljemo, v kateri smeri je gospod izdajatelj ta čas literarno delaven.

Kraški svet in kraške vode. Predaval nadinženir Ivan Sbrizaj v Cerknici dne 21. januarja 1906. Ponatis iz „Notranjca“. Ljubljana, 1906. Tiskarna J. Blasnika naslednikov. Zanimiva študija o vodnih razmerah na kraškem svetu, ki bo razpršila marsikatero krivo mnenje, ki je veljalo doslej o vzrokih obdobjno nastopajočih povodnji po Notranjskem in Dolenjskem, obvarovala nemara pa tudi mnogih stroškov one faktorje, ki so smatrali odvajanje kraških voda dozdej za povsem izvršljivo in primeroma lahko nalogo!

Glasbene Matice koncert dne 12. maja se je vrnil po svojem sporedu v milje prirediteljev, katerim je namen, podajati mnogo in raznovrstnega, da ima vsak svoj užitek. Zborovi nastopi, pianistovska in goslarska proizvajanja, slovenska, nemška, češka in srbska literatura in k vsemu temu zagotovilo, da podaja spored le novosti, novosti vsaj v koncertnem sporedu Matičnem. Kot novosti so zanimale pred vsem nove skladbe slovenskih skladateljev onega, ki mu je kaj za razvoj domače glasbe. Najsmelejši je Emil Adamič s svojo „Ivanico“, moškim zborom, ki mu je hvaliti temperamentni polet, zmisel za krepak ritem in harmonične lepote. Le prisrčnosti je premalo, tako kakor je ni dosti v Hrabroslava Vogriča zboru „Lahko noč“, ki se mu je posrečil pač lepo doneči pričetek in barkarolasto zasrajeni zvršetek, ki pa je sicer le dobra, toda brez notranjega sklada izvršena skladba. Nežno čutnost je hvaliti pri Oskarja Deva „Zarji“, mešanem zboru, pevanem iz srca in prešinjnenem z mislimi hipnega srečnega razpoloženja. Dr. Gustava Ipavca moški zbor „Oblaček“ diči blagoglasje, polna toplega in v vplivnosti svojega harmoničnega krasa v nemajočega učinka sta pa Jos. Procházke mešana zbor „Ljubezen“ in „Izpremenjeno srce“.

Iz drugonarodnih skladb je omeniti pred vsem po St. St. Mokranjcu prirejeno srbsko-makedonsko „Kozar“, v kateri se družji pač vse, kar more razvneti pevca do navdušenja ob proizvajanju; poskočni humor, šaljiva razposajenost se družita tu